

звітності, а також сприятиме розповсюдженню онтологічних підходів у формуванні відповідних сегментів Семантичного Вебу для систем обліку.

Література:

1. Rippa S., Pushkar M., Sachenko S. Intellectualization of Accounting Systems (Интеллектуалізація систем обліку) / S. Rippa, M. Pushkar, S. Sachenko // IEEE International Workshop, IDAACS' 2007, Dortmund, Germany, September 6-9, 2007, – P.536-538.
2. Дайсон Э. Интеллектуальная собственность в Сети / Э. Дайсон // Компьютерра, 1997. – №7-8 (184-185), с.45-49.
3. Debreceny Roger, Gray Glen L. The production and use of semantically rich accounting reports on the Internet: XML and XBRL / Roger Debreceny, Glen L. Gray // International Journal of Accounting Information systems, 2 (2001), pp. 47-74.
4. FASB. Business reporting research project: electronic distribution of business information Norwalk, CT: Financial Accounting Standards Board, 2000.

Валерія Сопко, д.е.н, доцент

Світлана Андрос, к.е.н, доцент

*Університет банківської справи Національного банку України
м. Київ, Україна*

ГАРМОНІЗАЦІЯ ЗВІТНОСТІ ЯК ЕЛЕМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ДЛЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Незважаючи на активний розвиток гармонізації обліку та фінансової звітності в Україні, прийняту Програму реформування бухгалтерського обліку в Україні не достатньо втілено в практичне життя. В Україні лише банківські структури готують фінансову звітність за міжнародними стандартами, тим часом інші суб'єкти господарювання оприлюднюють фінансову звітність, складену за національними стандартами, незважаючи на рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку та розпорядження Кабміну щодо підготовки акціонерними товариствами звітності за Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ). За експертними оцінками, вітчизняні суб'єкти господарювання готують фінансову звітність за МСФЗ лише на вимогу банків з метою отримання кредиту, для задоволення потреб іноземного інвестора або на вимогу материнського суб'єкта господарювання, яке працює за системою МСФЗ.

Бухгалтерський облік в банках ґрунтується на вимогах Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (МСБО) і МСФЗ, які спрямовані на розкриття достовірної інформації у фінансовій звітності, прогнозування економічних показників і аналізу результатів діяльності, організацію системи управління ризиками. У процесі підготовки фінансової звітності банки керуються одним із принципів – безперервності діяльності, що означає можливість продовжувати діяльність у майбутньому, і це має бути підтверджено співвідношенням поточних активів і зобов'язань, бізнес-планами, бюджетами, прогнозами руху грошових коштів, наявності доступу до джерел фінансування та підтримкою акціонерів. Водночас треба враховувати, наскільки акціонери здатні надати фінансову підтримку банку в поточних економічних умовах. У разі невизначеності в здатності продовжувати діяльність протягом дванадцяти місяців, банк відображає цей факт у фінансовій звітності.

Окремі питання, що висвітлюються в МСФЗ, не знайшли відображення в Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України. Зокрема, вимоги МСБО 1 «Подання фінансових звітів» передбачають заміну Звіту про фінансові результати на Звіт про сукупні прибутки і збитки, в якому відображаються зміни у власному капіталі, не пов'язані з операціями акціонерів (наприклад, переоцінка фінансових активів у портфелі банку на продаж). В якості альтернативи передбачено можливість складати окремий Звіт про фінансові результати і Звіт про сукупні прибутки та збитки. Тобто, банки мають право складати, оприлюднювати та подавати до НБУ річну і консолідовану фінансову звітність згідно МСФЗ, а також окремий Звіт про сукупні прибутки та збитки. Проте, в ході підготовки звітності у ряді банків виникають труднощі визначення базових методологічних основ формування даних, методик розрахунку показників звітності. З огляду на значний обсяг інформації для розкриття у звітності, банки завчасно організовують роботу її збору із залученням ініціаторів операції, ризик-менеджменту.

В обліковій політиці банк визначає порядок відображення окремих операцій, використовуючи загальні принципи, зокрема переваги економічної сутності над юридичною формою, методів оцінки, критеріїв визнання та оцінки активів, зобов'язань, доходів і витрат, що має бути стисло відображено в примітках до фінансової звітності. Банк може включати додаткові рядки до форм звітності залежно від специфіки, обсягів, характеру здійснюваних ним операцій, коли таке подання є доцільним для оцінки фінансового стану і результатів діяльності банку. Структура приміток повинна банками зберігатися. Розкриття інформації про операції з пов'язаними особами, крім кількісних показників, потребує обґрунтування суті взаємовідносин між пов'язаними особами, що важливо для оцінки

потенційного впливу на фінансові результати банку. У цьому зв'язку доцільно звернути увагу на окремі аспекти складання звітності.

У звіті «Баланс» та у примітках до нього статті активів і зобов'язань подаються разом із нарахованими не отриманими процентними доходами і нарахованими не сплаченими процентними витратами. Після приміток надається інформація про суми нарахованих не отриманих процентних доходів і нарахованих не сплачених процентних витрат, включених до статей. Класифікація статей фінансової звітності зберігається від одного звітного періоду до іншого, за виключенням ситуації, коли змінюється характер операцій банку. Якщо класифікація статей у звітності змінюється, суми за попередній звітний період підлягають перекласифікації. Банк зазначає причину та розкриває суму статті, яка підлягає перекласифікації. У складі інформації про принципи облікової політики чи в інших примітках банк розкриває інформацію про зроблені припущення на майбутнє та інші джерела невизначеності оцінки на дату балансу, що становлять ризик і можуть спричинити коригування балансової вартості активів і зобов'язань у наступному фінансовому році. Щодо таких активів і зобов'язань примітки містять докладну інформацію про їх характер та балансову вартість на дату балансу. Якщо за наслідками передавання фінансових активів, усі ці активи чи їх частина не можуть бути списані з балансу, за кожним класом таких фінансових інструментів банк розкриває інформацію згідно МСБО 39.

У країнах Європи після затвердження Європейським Парламентом пропозиції Комісії з цінних паперів та фондової біржі щодо обов'язкового складання консолідованої звітності за МСФЗ не пізніше 2009 р., 73% суб'єктів господарювання перейшли на МСФЗ з них по країнах: у Бельгії та Люксембурзі – 79%, Греції – 54%, Франції – 72% , Німеччині – 87%, Італії – 54%, Нідерландах – 92%, Польщі – 65%, Іспанії – 85%, Туреччині – 69%, Великобританії – 75%.

На жаль, в Україні цей процес не знайшов дієвої державної підтримки. Таким чином, необхідно прискорити запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні, що дозволить усунути економічні і торговельні бар'єри, активізувати надходження іноземних інвестицій, дасть змогу виходити на світові ринки капіталу.